

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІФНІМ ЗУНУ

Галина ЛЯХОВИЧ

2024р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НІР ЗУНУ

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю»

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань - 05 – Соціальні та поведінкові науки

спеціальностей - 051 Економіка

освітньо-професійна програма – «Міжнародна економіка»

Кафедра міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2

Івано-Франківськ – ІФНІМ
2024

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ»**

1. Опис дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю»

Дисципліна «Управління міжнародною конкурентоспроможністю»	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова дисципліна Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 051 «Економіка»	Рік підготовки: Денна - 1 Семестр: Денна - 2
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»	Лекції: Денна – 32 год. Практичні заняття: Денна – 14 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – магістр	Індивідуальна робота: Денна – 5 год. Самостійна робота: Денна - 93 год. Тренінг: Денна – 6 год.
Тижневих годин: 10 год.; з них аудиторних: 3 год.		Вид підсумкового контролю: Денна – екзамен

2. Мета і завдання викладання дисципліни.

2.1. Мета вивчення дисципліни:

Поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Вивчення основних понять конкуренції, конкурентного статусу підприємства та чинників формування його конкурентоспроможності на основі побудови, вибору та впровадження конкурентних стратегій.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв’язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки;
- здатність визначати ключові тренди соціально- економічного та людського розвитку;
- здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання;
- здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем

- здатність розрізняти конкурентні переваги та засоби досягнення їх конкретною організацією (підприємством) залежно від ситуації, що складається на основі базових різновидів конкурентних стратегій, основні типи ринків і відповідні їм ефективні стратегії конкуренції.

В результаті вивчення курсу «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» студенти повинні:

- розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;
- обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень;
- приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;
- визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;
- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;
- вміти здійснювати аналіз позиції організації (підприємства) у конкурентному середовищі;
- проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;
- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє організація, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для підвищення конкурентоспроможності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю підприємства

Тема 1. Конкуренція як системоутворюючий елемент ринкової економіки

Сутність конкуренції та міжнародної конкуренції, її роль у ринковій економіці.

Поняття конкурентоспроможності, основні принципи міжнародної конкурентоспроможності. Розвиток теорії конкурентних переваг. Оцінювання інтенсивності конкуренції. Трансформація відносин конкуренції у суспільстві, яке базується на знаннях.

Література: 6, 10, 12, 13

Тема 2. Методологічні засади управління конкурентоспроможністю

Конкурентоспроможність на макро-, мезо- та мікрорівнях. Поняття конкурентоспроможності підприємства. Конкурентоспроможність підприємства як об'єкт оцінювання, прогнозування, управління. Чинники формування та принципи управління конкурентоспроможністю підприємства. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. Користувачі інформації про конкурентоспроможність підприємства.

Література: 6, 10, 12, 13

Змістовий модуль 2. Інструментарій забезпечення управління міжнародною конкурентоспроможністю

Тема 3. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності

Поле міжнародних конкурентних стратегій. Типізація стратегій міжнародної конкурентоспроможності. Конкурентні стратегії в сфері масового виробництва. Конкурентні переваги вузької спеціалізації. Корпоративні стратегії диверсифікації. Конкурентні стратегії у сфері малого бізнесу. Конкурентні інноваційні стратегії. Методики розробки та оцінки ефективності стратегій міжнародної конкурентоспроможності.

Література: 6, 10, 12, 13

Тема 4. Конкурентоспроможність українських підприємств (організацій) на міжнародних ринках

Модифікація форм і методів конкуренції у трансформаційний період. Стратегії українських підприємств на міжнародних ринках. Проблема інтернаціоналізації української економіки. Формування внутрішніх і зовнішніх умов міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств (організацій). Міжнародні перспективи реалізації національних конкурентних переваг.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10

Тема 5. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації

Сутність та причини (стимули) економічного глобалізму. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції. Розробка та запровадження глобальної стратегії корпорацій. Конкуренція в глобальних галузях. Сутність та причини (стимули) економічного глобалізму. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції. Розробка та запровадження глобальної стратегії корпорацій. Конкуренція в глобальних галузях.

Література: 4, 7, 10, 11, 13.

4. Структура залікового кредиту дисципліни

«Управління міжнародною конкурентоспроможністю»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю підприємства						
Тема 1. Конкурентоспроможність як системоутворюючий елемент ринкової економіки.	6	2	18	2	3	Поточне опитування
Тема 2. Методологічні засади управління конкурентоспроможністю	6	4	18			
Проведення контрольної роботи						
Змістовий модуль 2. Інструментарій забезпечення управління міжнародною конкурентоспроможністю						
Тема 3. Стратегії міжнародної конкурентоспроможності	7	4	19	3	3	Поточне опитування
Тема 4. Конкурентоспроможність українських підприємств (організацій) на міжнародних ринках	7	2	18			
Тема 5. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації	6	2	20			
Разом	32	14	93	5	6	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1

Тема 1: Конкурентоспроможність як системоутворюючий елемент ринкової економіки.

Мета: формування навичок і вмінь аналізувати та синтезувати інформацію про стан та визначальні чинники конкурентоспроможності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Що таке економічна конкуренція та якими є відмінні риси її сучасного трактування?
2. Що виступає предметом економічної конкуренції?
3. Що є спільного та відмінного між ціновою та неціновою конкуренцією?
4. Якими є форми конкуренції?

Практичне заняття № 2-3

Тема 2: Конкурентне середовище підприємства та конкурентні переваги підприємства

Мета: формування навичок і вмінь аналізувати та синтезувати інформацію про конкурентне середовище організації.

Питання для обговорення:

1. Що являє собою конкурентне середовище підприємства?
2. На аналіз яких складових конкурентного середовища спрямована модель "П'яти сил конкуренції" М.Портера?
3. У яких формах реалізується державна політика в сфері регулювання конкуренції?
4. Які основні рушійні сили ринку звичайно ініціюють зміни умов конкуренції в галузі?
5. Який зміст вкладається у поняття «ключові фактори успіху»?
6. Що є спільного та відмінного між ринковими факторами успіху та ключовими компетенціями?
7. Що таке конкурентні переваги підприємства?

Практичне заняття № 4-5

Тема 3: Міжнародні конкурентні стратегії

Мета: формування навичок і вмінь аналізувати поточну та розробляти нову конкурентну стратегію підприємства.

Питання для обговорення:

1. Який зміст вкладається у поняття «конкурентна стратегія»?
2. Що являє собою система конкурентних стратегій та які різновиди стратегій вона охоплює?
3. Що є характерним для кожної з трьох стратегій конкуренції М.Портера?
4. Які основні особливості формування поля міжнародних конкурентних стратегій?
5. В чому полягає сутність віолентної ("силової") стратегії?
6. В чому полягає сутність патієнтної (нішової) стратегії?
7. В чому полягає сутність комутантної (приспосовницької) стратегії?
8. В чому полягає сутність експлерентної (піонерської) стратегії?
9. Які шість стратегічних можливостей відзначають діяльність фірми на міжнародному ринку?
10. Дайте характеристику конкурентної стратегії в сфері масового виробництва.
11. В чому полягають конкурентні переваги вузької спеціалізації?
12. Дайте характеристику корпоративної стратегії диверсифікованої компанії.
13. Які Ви знаєте шість стратегій диверсифікації?
14. Якими специфічними рисами відзначаються малі фірми?
15. Які варіанти поведінки обирають малі фірми для того, щоб вижити у конкурентній боротьбі?
16. В чому визначаються переваги малої фірми у порівнянні з іншими видами компаній?
17. Якими причинами обумовлюється пристосованість фірм-піонерів до діяльності пов'язаної з радикальними змінами в економіці?
18. На які питання необхідно одержати відповіді для того, щоб оцінити конкретну стратегічну позицію компанії?
19. Які показники застосовуються для визначення стратегічного і фінансового становища компанії?
20. В чому полягає сутність SWOT-аналізу?
21. З яких елементів складається оцінка конкурентної сили та конкурентної позиції компанії?
22. Як розраховується незважена оцінка конкурентної сили компанії?

Практичне заняття № 6

Тема 4: Конкурентоспроможність українських підприємств (організацій) на міжнародних ринках

Мета: формування навичок і вмінь оцінювання конкурентоспроможності підприємств (організацій) на міжнародних ринках.

Питання для обговорення:

1. Що означає модифікація форм і методів конкуренції у трансформаційний період?
2. Які кількісні межі монополізації встановлені Законом України "Про захист економічної конкуренції"?
3. Які основні завдання Антимонопольного комітету України?
4. Які дії є недобросовісною конкуренцією?
5. Які Ви знаєте види добросовісної конкуренції?
6. Якими даними характеризується експортний потенціал України?
7. Визначте основні напрямки формування стратегії українських підприємств на міжнародних ринках.
8. З яких етапів повинна складатися методика розробки стратегії виходу підприємства на світовий ринок?
9. Які зовнішні чинники ускладнюють цілеспрямовану інтеграцію української економіки?
10. Які можуть бути стратегічні пріоритети української економіки?
11. Який рівень міжнародної конкурентоспроможності можна вважати достатнім?
12. В чому полягають сприятливі умови для досягнення міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств?
13. Які Ви знаєте зовнішні умови міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств?
14. Визначте основні напрямки конкурентної політики України у 2018- 2020 роках.

Практичне заняття № 7

Тема 5: Конкурентоспроможність в умовах глобалізації

Мета: формування навичок та вмінь закріплення конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізації.

Питання для обговорення:

1. Визначте сутність економічного глобалізму.
2. Які причини сприяли виникненню глобалізації?
3. Які Ви знаєте джерела глобальної конкурентної переваги?
4. Які основні чинники глобальної конкуренції?
5. Які можна виділити категорії перешкод на шляху глобальної конкуренції?
6. Які можна виділити етапи у розробці глобальної стратегії корпорацій?
7. Які фактори впливають на прийняття рішення про вихід на ринок?
8. З якими явищами повинні рахуватися конкуренти на глобальному ринку?

6. Тренінг з дисципліни

Тематика: Оцінювання міжнародної конкурентоспроможності організацій.

Порядок проведення:

1. Проаналізувати рівень конкурентоспроможності продукції підприємства згідно наданих даних.
2. Сформувати й представити графічну інтерпретацію стратегічної конкурентної карти досліджуваного підприємства на основі отриманих даних.
3. Обґрунтувати доцільність розроблення нової міжнародної конкурентної стратегії

досліджуваного підприємства за результатами проведеного аналізу, запропонувати власну альтернативну конкурентну стратегію, враховуючи глобальні тенденції в галузі, в якій функціонує досліджуване підприємство, з метою закріплення й підвищення його міжнародної конкурентоспроможності.

7. Самостійна робота

Організація самостійної роботи студентів вимагає особливої уваги, тому, що частина питань кожної теми виносить на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених кафедрою для вивчення навчальної дисципліни. Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю (питання, тестування) з боку студента. Самостійна робота над засвоєнням дисципліни може виконуватися у читальних залах університету, навчальних кабінетах та комп'ютерних лабораторіях, в домашніх умовах. Кафедра забезпечує консультації з окремих найскладніших тем курсу. Викладачі кафедри здійснюють також поточний і підсумковий контроль та аналізують результати самостійної роботи студента. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виносить на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» складається з двох частин:

1. Кожен студент самостійно ознайомлюється з тематикою завдань самостійної роботи і виконує завдання за довільним варіантом самостійних завдань. Навчальна програма з дисципліни передбачає самостійне вивчення студентами тих теоретичних питань, які не ввійшли за планом до лекційних і практичних занять.

Питання для самостійної роботи:

1. Сутність поняття «конкуренція». Чотири класичні моделі конкуренції.
2. Позитивні та негативні сторони конкуренції. П'ять сил конкуренції.
3. Поняття та види конкурентоспроможності.
4. Ознаки ринку як соціально-економічної системи товарівідносин. Елементний склад ринку.
5. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види підприємств.
6. Характеристика стану галузевої конкуренції.
7. Чотири стадії конкурентоспроможності національної економіки. Охарактеризувати умови переходу від однієї до іншої.
8. Особливості конкурентного середовища підприємства, його фактори.
9. Сутність конкурентоспроможності товару (послуги). Показник конкурентоспроможності товару.
10. Споживчі параметри товару. «м'які» та «жорсткі» споживацькі параметри товару.
11. Чинники комерційної характеристики товару.
12. Конкурентоспроможність фірми. Ключові характеристики та показники стану фірми на ринку (кількісні та якісні).
13. Основні принципи концепції забезпечення КС підприємства.
14. Критерії та показники КС підприємства.
15. Чинники підвищення КС підприємства на ринку.
16. Особливості формування поля конкурентних стратегій.
17. Сутність віолентної (силової) стратегії КС фірми.
18. Сутність патієнтної (нішової) стратегії КС фірми.
19. Сутність комутантної (приспосовницької) стратегії фірми.
20. Сутність експлерентної (піонерської) стратегії фірми.
21. Конкурентна стратегія в сфері масового виробництва.
22. Конкурентні переваги вузької спеціалізації.

23. Сутність корпоративної стратегії диверсифікованої компанії.
24. Сутність стратегій диверсифікації.
25. Характеристика положення малих фірм на ринку. Переваги малих фірм на ринку порівняно з іншими видами компаній.
26. Конкурентні стратегії малих фірм на ринку.
27. Якими причинами обумовлюється пристосованість фірм-піонерів до діяльності, пов'язаної з радикальними змінами в економіці?
28. Показники визначення стратегічного і фінансового становища компанії.
29. Сутність SWOT-аналізу при визначенні стратегії КС фірми.
30. Елементи процесу оцінки конкурентної сили та конкурентної позиції компанії.
31. Як розраховується незважена оцінка конкурентної сили компанії.
32. Як розраховується зважена оцінка конкурентної сили компанії.
33. Основні стратегічні проблеми, які супроводжують діяльність компанії.
34. Законодавство України в сфері монополізації діяльності підприємств. Основні положення.
35. Що лежить в основі недобросовісної конкуренції.
36. Види добросовісної конкуренції.
37. Основні напрямки формування стратегії МКС українських підприємств.
38. Основні форми та методи конкуренції на українському ринку.
39. Система забезпечення МКС підприємства.
40. Принципи управління МКС підприємства.
41. Зміст системи забезпечення МКС підприємства.

2. Кожен студент самостійно виконує індивідуальне завдання, що передбачає самостійне поглиблене вивчення студентом відповідних тем навчальної дисципліни і є необхідним для закріплення теоретичних знань та практичних навичок, методів і моделей управління конкурентоспроможністю організації. Таке завдання виконується у формі підготовки і презентації доповідей (рефератів).

Виконання даного завдання є одним з обов'язкових модулів з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю організації», виконується студентом самостійно на основі опрацювання матеріалів літературних джерел (навчальних посібників, опорних конспектів лекцій, періодичних видань, статей, монографій).

Вибір теми доповіді узгоджується з викладачем, який проводить практичні заняття.

Вимоги до написання та оформлення доповіді:

- робота повинна ґрунтуватися на використанні не менше 5 джерел вітчизняної та зарубіжної літератури;
- робота повинна містити не тільки опис наявних розробок з даної проблеми, а й відкривати напрямки для подальшого наукового пошуку;
- робота повинна мати зміст, вступ, висновок і список використаних джерел літератури;
- обсяг роботи повинен бути від 10 до 15 сторінок машинописного тексту (14 шрифт, полуторний інтервал).

Варіанти завдань для доповіді з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю»:

1. Поняття та види міжнародної конкурентоспроможності підприємства.
2. Особливості конкурентного середовища підприємства, його фактори.
3. Сутність конкурентоспроможності товару (послуги). Показник конкурентоспроможності товару.
4. Конкурентоспроможність фірми. Ключові характеристики та показники стану фірми на ринку (кількісні та якісні).
5. Особливості формування поля конкурентних стратегій.

6. Характеристика положення малих фірм на ринку. Переваги малих фірм на ринку порівняно з іншими видами компаній.
7. Конкурентні стратегії малих фірм на ринку.
8. Можливості та сфери застосування матричних моделей у процесі розроблення стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
9. Конкурентні стратегії у сфері масового виробництва.
10. Конкурентні стратегії високоспеціалізованих підприємств.
11. Конкурентні стратегії у сфері інноваційного бізнесу.
12. Чинники, що впливають на ефективність міжнародної конкурентної стратегії підприємства.
13. Підходи до формування системи управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.
14. Система забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації.
15. Глобальна конкурентоспроможність і стратегії її формування.
16. Глобальні конкурентні переваги і джерела їх формування.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» використовуються наступні засоби та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- модульне тестування;
- контрольна робота;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання результатів тренінгу;
- підсумковий екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 1-5 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне від отриманих оцінок за виконання завдань тренінгу	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань СР	Тестові питання (25 питань по 4 бали) = 100 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Методичні вказівки до виконання практичних завдань	1-5
2.	Електронний варіант лекційного та практичного курсу	1-5
3.	Програмові вимоги до іспиту	1-5
4.	Методичні рекомендації з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю»	1-5

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**Основні:**

1. Закон України «Про антимонопольний комітет України»: за станом на 18 трав. 2007 р. К.: *Парлам. вид-во*. 2007. 41с.
2. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06. 1996. Дата оновлення: 27.04. 2004. К.: *Ін Юре*. 2004. 12 с.
3. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 14.10. 2005. К.: *Парлам. вид-во*, 2005. 51 с.
4. Андросова Т.В., Чернишова Л. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навчальний посібник у структурно-логічних схемах. Х. : ХДУХТ, 2019. 202 с.
5. Дунська А. Р. Управління міжнародною конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств на інноваційній основі. Актуальні проблеми економіки. 2012. №7. С. 104-109.
6. Зборовська Ю. Л. Формування системи управління міжнародною конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств в умовах глобалізації. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. №5. С. 47-50.
7. Іванов Ю. Б. Управління конкурентоспроможністю підприємства: підруч. для вищ. навч. закл. Харків : ІНЖЕК, 2010. 319 с.
8. Мельничук Л. С., Хізніченко О. О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Вісник ЧНУ імені Петра Могили. 2016. №263. С. 102-105.
9. Пермінова С. О., Романко Є. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю як фактор успіху сучасного підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №2. С. 70-74.
10. Пермінова С. О., Савицька О. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в контексті їх стратегічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. №1. С. 1-9.
11. П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О., Шумська С.С., Федорченко Н.В., Гелич А.О., П'ятницький Д.В. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2017. 700 с.
12. Синиця С.М., Гринів Л. В., Крупа О. М. Управління конкурентоспроможністю підприємств: навч. посіб. Івано-Франківськ: *Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника*,

2010. 407 с.

13. Стройко Т. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навчальний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2023. 278 с.

14. Тараненко А. І., Уханова І. О. Проблеми підвищення міжнародної конкурентоспроможності промислових підприємств України в умовах глобалізації. Вісник ОНЕУ. 2017. №9. С. 1-3.

Додаткові:

1. Вергун В. А., Ступницький О.І. Іноземні інвестиції: офшорні зони та їх інституції в міжнародному бізнесі: навч. посіб. К. : Київ. ун-т, 2012. 415 с.

2. Гамов М. С., Шнирков О.І. Регіональна конкурентоспроможність економіки України: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНТУ, 2011. 292 с.

3. Рамберг Я. Міжнародні комерційні трансакції: пер. з англ. К. : ЗЕД, 2012. 624 с.

4. Бех К. Роль міжнародних інтеграційних об'єднань у сучасному міжнародному бізнесі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. К., 2011. Вип. 98, ч. 2. С. 70–72.

5. Василенко В. М. Досвід інноваційного менеджменту як невід'ємної складової інтелектуального капіталу в міжнародному бізнесі. *Вісник Академії митної служби України. Серія "Економіка"*. Д., 2010. № 1. С. 147–154.

6. Вишняк Л. Розвиток міжнародного бізнесу в Україні в умовах глобальної фінансової кризи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. К., 2011. Вип. 98, ч. 2. С. 78–79.

7. Воловодюк С. С. Вплив державних інституцій на формування конкурентоспроможності вітчизняного виробника. *Економіка, фінанси, право*. 2013. № 8. С. 27–30.

8. Зайцев В. Є. Забезпечення економічної безпеки держави в умовах інтенсифікації конкурентної боротьби на світових ринках. *Вісник Академії митної служби України. Серія "Економіка"*. Д., 2010. № 1. С. 78–85.

9. Колесник Ю. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. *Економіка, фінанси, право*. 2010. № 5. С. 3–8.

10. Кулішов В. В. Дослідження сучасної світової глобалізації в економічних процесах. *Вища школа*. 2011. № 9. С. 92–100.

11. Пилипенко Ю. І. Стратегія зовнішньоекономічної політики України в умовах глобалізації. *Вісник Академії митної служби України*. Д., 2012. № 1. С. 52–57.

12. Присяжнюк Д. О., Мельник Ю. В. Вплив конкурентних переваг на конкурентоспроможність підприємства. Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід : тези доповідей XI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 91-92.

13. Токменко В. Вплив ГАТТ/СОТ на сучасний розвиток міжнародного бізнесу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. К., 2010. Вип. 88, ч. 1. С. 221–222.

14. Трушенко О. М. Конкурентоспроможність країни в умовах економічної глобалізації. *Вісник Академії митної служби України. Серія "Економіка"*. Д., 2010. № 1. С. 96–102.